

Preek Markus 11:15-19

- Schilwolde, 28 februari 2016
- Kees van Dusseldorp
- doop
- 3^e zondag 40-dagen-tijd

Thema: ... een huis van gebed ...

Liturgie:

votum en groet

Gz.158

wetslezing

Ps.119:40,41,42 [Wiekslag 5-8]

doopformulier 3

Gz.335:1,2 voor de doop

Gz.335:6,9 na de doop

gebed

lezen: Markus 11:1-25

Mal.3:1-3

Opw.614

preek Markus 11:15-17

Psalmen voor Nu 84 (=Opw.715)

gebed

collecte

Ps.43:3,4

zegen

Gemeente van Christus,

** hou je beeld van Jezus scherp!

Een van de belangrijkste opgaven voor een christen is, dat je je beeld van Jezus Christus steeds scherp houdt. Je relatie met Jezus blijft alleen maar levend, als je je door zijn persoon laat inspireren, als je je door zijn wijsheid laat verrassen en als je je door zijn liefde laat redden. Maar dan is het zo nodig dat je steeds weer het stof eraf blaast en je je verdiept in wie Hij is en wat Hij doet. Daarom doen we dat steeds weer in de kerk.

Is dat nuttig in een wereld die in brand staat? De vluchtelingen in de jungle van Calais vinden van wel: ze bouwden in de grootste sloppenwijk van Europa een kerk. Ze wilden het evangelie horen, juist in hun uitzichtloze situatie.

Is het zinvol om na te denken over wie Jezus is, als je al weken ziek bent en je bang bent dat je niet meer beter wordt? Veel mensen in het ziekenhuis vinden van wel. De geestelijke verzorgers daar hebben veel werk te doen.

Het nadenken over Jezus Christus blijkt het lastigst voor degenen die hun wereld op orde hebben, zich bijna alles kunnen veroorloven en in de kracht van hun leven zitten. Zij lopen het grootste gevaar hun hart, hun ziel te verwaarlozen en te verliezen.

Toch is Jezus de sleutel naar geluk. Hij kent het geheim van de goede wereld van God. Hij leert je omgaan met onrecht en fouten, met ziekten en zonden. Hij deelt vrede uit, maar ook hoop en liefde. En dat deed Hij niet alleen in het verleden. Maar nog steeds. En dat doet Hij niet alleen voor het hier-en-nu. Maar juist ook voor je toekomst.

Het is de zaak om je beeld van Jezus scherp te houden. Als je al langer christen bent, loop je het risico dat Jezus een soort theorie wordt. Jezus is de Middelaar, die stierf voor onze zonden. Dat klopt! Maar dat jij ook een leerling van Jezus bent, die Hem volgt en aan hem verbonden bent, dat hoor ik daar niet in.

Als je al langer christen bent, loop je ook het risico dat je denkt Jezus wel te kennen. Al vanaf je kindertijd ben je vertrouwd met de belangrijkste verhalen uit het leven van Jezus. Maar dat je achter die gebeurtenissen een zeer boeiende persoon, een nog steeds levende mens kunt leren kennen, die je leven echt verandert, daar kom je pas achter als je wat precieser luistert. Met wat meer nieuwsgierigheid naar wie Hij was.

Als je nog niet zo lang christen bent, of veel vragen over het christelijk geloof hebt, of bezig bent om je eigen persoonlijk geloof te ontdekken, dan bestaat er een risico dat je door de bomen het bos niet meer ziet. Focus op Jezus Christus om aan zijn hand God te leren kennen! Kortom, voor ieder is het belangrijk om het beeld van Jezus scherp te houden.

** soms wijkt Hij af van wat je dacht

Ik zeg dit niet voor niets. Het heeft natuurlijk te maken met het verhaal dat we in de Bijbel gelezen hebben vanmorgen. Waarin Jezus nogal anders overkomt dan de meeste mensen denken. Juist de afwijkende verhalen zijn interessant om iemand beter te leren kennen. En reken erop, dat Jezus je steeds weer verrast. Als je tenminste de openheid en het verlangen hebt om hem te leren kennen. En daarvoor moeten we goed lezen. Met een luisterend hart, gericht op Jezus.

Het verhaal is op zichzelf niet erg ingewikkeld. Jezus gaat de tempel binnen, jaagt daar alle verkopers en al hun klanten weg, gooit tafels en stoelen omver en heeft daarbij een scherp verwijt, dat de mensen een rovershol hebben gemaakt van het gebedshuis. Punt. Maar het eerste probleem is: zo kennen we Jezus niet. En zo willen we misschien Jezus ook liever niet kennen. Is Jezus iemand die mensen wegjaagt, die dingen kapot maakt? Is dit nu mijn Heiland, van wie ik altijd zeg dat liefde en wijsheid zijn basiskenmerken zijn? Natuurlijk weet ik wel dat er in de Bijbel wel meer uitspraken van Jezus voorkomen, die best confronterend zijn. Vooral voor mensen die hem niet geloven en zijn boodschap niet accepteren. Maar hier lijkt Jezus zich boos te maken over honderden, misschien wel duizenden mensen. En dat blijkt niet alleen in zijn woorden, maar ook in zijn daden. En het tweede probleem is: wat moeten we met dit verhaal? Moet je het doortrekken naar eerbied tijdens de kerkdienst? Of naar een waarschuwing voor de gevaren van rijkdom en het geld? In het voorbereidingsgesprek hebben we een paar mogelijkheden genoemd.

Als niet alleen de kinderbijbelversie in je hoofd houdt, maar ook het bijbelverhaal zelf goed leest, dan komen er eigenlijk nog meer vragen op. Je kunt bijvoorbeeld de vraag stellen of het echt niet mocht, wat daar op het tempelplein gebeurde? Als het tegen wet of profeten inging, zouden de schriftgeleerden en Farizeeën het toch niet toelaten? Op zich is het een goede service om op dat megagrote tempelplein mogelijkheden te bieden om een duiven te kopen voor een offer of om je gewone geldstukken in te ruilen tegen de tempelmunt, waarmee je kon bijdragen aan het onderhoud van de gebouwen. Misschien hebben Jozef en Maria, de ouders van Jezus, hier ook wel gebruik van gemaakt. Wat maakt dat Jezus daar zo op reageert?

Een volgende vraag is, waarom deze geschiedenis ingeklemd zit tussen twee helften van een ander verhaal: dat van de vervloeking van de vijgenboom. Ook al zo'n verhaal waarin Jezus zo anders lijkt dan normaal. En nog een laatste puntje: waarom verwijt Jezus de mensen dat ze van de tempel een rovershol hebben gemaakt? En dan niet alleen de handelaren, maar ook alle gewone mensen die van de mogelijkheden gebruik maken.

Deze vragen gaan over de tekst van het bijbelverhaal. Maar eigenlijk gaan ze over Jezus. Want natuurlijk kun je Jezus niet opsluiten in jouw beeld en jouw visie. Hij is altijd groter en anders. Maar het voelt wel ongemakkelijk als je hem niet begrijpt. Je kunt er onzeker van worden: wat wil Hij eigenlijk? Wat kan ik van hem verwachten?

** Jezus beëindigt de tempeldienst

Laat ik proberen het verhaal nog eens te vertellen, en dan met iets meer woorden. Probeer al luisterend maar eens te ontdekken wat hier eigenlijk op het spel staat. Zo werkte het voor mij tenminste. En zo kreeg ik ook idee wat deze geschiedenis voor ons te betekenen heeft.

Al weken was Jezus bezig met zijn opmars naar Jeruzalem. Grote groepen mensen trokken met hem mee. Steeds dichterbij kwam Hij. De hogepriesters in Jeruzalem werden er wat zenuwachtig van. En Jezus werd zelf steeds ernstiger. Hij sprak van lijden en sterven, van dood en opstanding. Dan, aan het begin van zijn laatste week, op zondag, komt Jeruzalem in het zicht. Jezus regelt een ezelsveulen om daarop de stad binnen te trekken. Zo maakt Hij een statement: Hij is de aangekondigde koning die in nederigheid Sion binnentrekt. De mensen die met hem meetrekken pikken het op. Ze leggen hun mantels op

de weg, en takken met bladeren. En ze schreeuwen: 'Hosanna! Gezegend de grote koning!' Zo trekt Jezus de Godsstad binnen.

Hij trekt door de stad, en gaat direct door naar de tempel. 'De Heer komt naar zijn huis,' profeteerde Maleachi al eeuwen eerder. Wat verwacht je dan? Als de Messias de tempelplein op loopt? De intocht is voorbereid. Is het raar om te verwachten dat de tempelgangers voor hem zullen buigen? Is het gek om te denken dat de offerdienst even stil gelegd zou worden? Stel je voor dat je met de koningsspelen bezig bent en de koning zelf komt op bezoek. Dan zing je het Wilhelmus niet rondom een vlag, maar richt je je op de koning zelf. Maar dat gebeurt hier niet. Het tempelbedrijf gaat gewoon door. Mensen trekken zich niets aan van de komst van Jezus. Er komen wel vaker grote groepen pelgrims aan. En ook veel toeristen, trouwens. Het tempelplein is daarop berekend. Ze vinden hun plekje wel. De komst van Jezus veroorzaakt nog geen rimpeling op het tempelplein.

Dan lezen we het vreemde zinnetje: Jezus nam alles in de tempel in ogeschouw en vertrok voor de nacht naar Betanië. De koning houdt een eerste inspectie. Op zondagmiddag. Op maandagmorgen gaat hij weer naar de tempel. Onderweg krijgt Jezus honger. Hij ziet een veelbelovende vijgenboom. Maar er is nog geen vruchtknop aanwezig. Als een gelijkenis voor de onvruchtbaarheid van het Godsvolk. Je zou toch iets mogen verwachten. Maar zelfs bij nauwkeurige inspectie is er niets te vinden. Daarom spreekt Jezus een vloek uit over de vijgenboom.

Als Jezus even later het tempelplein betreedt, heeft Hij er al een hele nacht over na kunnen denken wat Hij zou doen. Het is geen opwelling van boosheid of teleurstelling. Het is een welbewuste en goed voorbereide actie van Jezus. Misschien heeft Hij zijn leerlingen er wel bij ingeschakeld. In ieder geval veroorzaakt Jezus met zijn actie nu wel enige rimpelingen. Sterker nog: door zijn handelingen legt Jezus het tempelbedrijf tijdelijk stil. Er kunnen geen offerdieren meer gekocht worden, Hij belet de mensen om spullen over het tempelplein te dragen, de hele dynamiek van de tempelhandel wordt even onderbroken. Het wordt tijdelijk stil op het tempelplein.

Daarom is deze geschiedenis eigenlijk geen tempelreiniging te noemen, maar tempelsluiting. Voor een kort moment dan. Even laat de grote zoon van David zijn recht gelden op het tempelplein. Met heeft de Messias niet welkom geheten in de tempel. Men heeft voor de zoon van God het tempelplein niet leeggemaakt.

Zo wordt ook de toelichting van Jezus duidelijk: Er staat in de profeten dat Gods huis een huis van gebed voor alle volken moet zijn. Jullie maken er een roversnest van. Dat slaat volgens mij niet op de commerciële activiteiten op het tempelplein. En het zegt ook niets over de intenties van de tempelbezoekers. Zij kwamen voor het grootste deel om God te aanbidden en offers te brengen. Het is een profetisch verwijt van Jezus. Hij noemt de tempel een 'roversnest': door de Middelaar te negeren, berooft men Israel van de genade van God. Door de Mensenzoon buiten te sluiten, berooft men het volk van hun redding en hun toekomst. Dat Jezus hierin gelijk heeft, blijkt uit het besluit dat de schriftgeleerden en hogepriesters diezelfde dag nog nemen om deze Jezus uit de weg te ruimen. De tempel wordt een roversnest: ze gaan erop uit om de Messias te doden.

Met het verwijderen van alle activiteit op het tempelplein beëindigt Jezus de offerdienst. Tenminste, dat is boodschap van zijn handelen op dat moment. Zo'n tempel, die

geen gehoor geeft aan de hoogste profeet en leraar, geen offers brengt voor de enige hogepriester en geen ruimte maakt voor de eeuwige koning, zo'n tempel wordt gesloten. Want voor het ware gebed is toch geen ruimte.

** Jezus centraal

Zo heb ik het verhaal opnieuw verteld. Zo kreeg ik een idee van wat hier op het spel staat. En van wat het betekent. Jezus beëindigt op symbolische manier de tempeldienst. Want die is waardeloos als ze mensen niet brengt tot aanbidding van het Lam. Alles wat je doet voor God heeft geen enkele zin als Jezus Christus niet het centrum ervan vormt. Had God niet een tempel laten bouwen, zodat mensen zich op hem konden richten? Zodat de verzoening doorging en de verwachting op peil bleef? En dan komt het grote Offerlam en gaat de tempeldienst gewoon door. Daarmee verliest alle menselijke eredienst zijn waarde. De ziel is bezig met zichzelf. Het hart is eruit gesneden.

De tempeldienst is aangelegd op Jezus Christus. In de eredienst staat Jezus centraal. Anders heeft het geen waarde. En maakt Jezus zelf er een einde aan. Laat deze geschiedenis je daaraan ontdekken: Jezus is de Heer! Het draait om Hem. In je leven met God. Maar ook in je leven in deze wereld. Als het niet aan de Christus verbonden is, heeft het geen blijvende betekenis. De vloek die Jezus uitspreekt over de onvruchtbare vijgenboom, heeft diezelfde kracht. En het zet de zaak op scherp: wat niet doet wat de Heer verwacht, zal verdwijnen.

Daarmee laat deze geschiedenis inderdaad toch een andere kant van Jezus zien dan je meestal hoort. Maar ik hoop dat het nu niet meer onbegrijpelijk is. Het is geen opwelling van boosheid. Het is geen beschadigend optreden. Jezus voltrekt voor een klein stukje het oordeel dat de mensen over zichzelf hebben afgeroepen. Hij laat er in ieder geval iets van zien. In de vloek over de vijgenboom – als een gelijkenis. In het stilleggen van het tempelbedrijf – als een eerste signaal. En in de aankondiging dat heel de tempelberg zal verdwijnen – als profetie. Hij zou niet alleen dopen met de Geest, maar ook met vuur, zei Johannes de Doper, zijn werkvoorbereider.

Nu is nadenken over het oordeel van de Heer bij veel mensen ook niet heel populair. Maar het zet wel een streep onder de ernst van de boodschap van Jezus. Je kunt het verhaal van Jezus niet vrijblijvend voor kennisgeving aannemen. Als het klopt wat Hij zegt, heeft het consequenties als je er geen gehoor aan geeft.

Laat Hij centraal staan! Als je al lang christen bent: vergeet niet Jezus het hart van je leven is. Dat het om Hem gaat in al je gewoonten die je hebt gevormd. En in de keuzes die je maakt. Als je verkering hebt: welke plek geef je Jezus in je relatie? Vergeet niet zelf en samen voor Hem te buigen en naar zijn woorden te luisteren! Als je problemen hebt in je huwelijk: vergeet niet te schuilen bij de Heer en samen de leiding van zijn Geest te zoeken. Als je met mensen omgaat: Wees bereid om te vergeven en om van vergeving te leven. Wees bereid om een offer te brengen en een ander te dienen.

Als je nog zoekend bent naar God: laat je leiden door wat Jezus vertelt over Gods nieuwe wereld en over de deur naar die nieuwe wereld. Geef gehoor aan zijn uitnodiging tot het leven met God. En laat je leven vullen door zijn Geest. Dat heeft gevolgen, zeker. Die hoeft

je niet allemaal van tevoren in te calculeren. Begin bij het begin: Jezus is Heer. Hij is beslissend. Hij is het hart van mijn leven, de ziel van mijn bestaan. Ik leef voor hem.

** een huis van gebed

Wie is Jezus? Hij voltrekt iets van Gods oordeel wanneer het geleaf en het geloof van mensen niet open staat voor de genade en de liefde van God die Hij brengt. Hij laat zien hoe onvruchtbaar het wordt als mensen met zichzelf bezig zijn. En hoe die onvruchtbaarheid uiteindelijk tot de dood leidt.

Maar Jezus wijst ook een weg. 'Mijn huis moet een huis van gebed zijn voor alle volken', zo haalt Hij de profeet Jesaja aan. De tempel als huis van gebed. Dat is de bedoeling. Dat is ook wat Jezus komt herstellen. Laat de tempel een huis van gebed zijn.

De tempel? Welke tempel? Is dat ons kerkgebouw als huis van God? Waar is die tempel eigenlijk gebleven? Hoe moeten we die uitspraken over de tempel voor onszelf lezen. Wat is onze tempel?

Als je in het nieuwe testament zoekt op 'tempel', dan gaat het over Jezus, die zichzelf de nieuwe tempel noemt, die Hij drie dagen na de verwoesting zal opbouwen. Eén keer gaat het over het lichaam van iedere gelovige, dat je als een tempel van God heilig moet houden. Maar meestal gaat het over het lichaam van Christus, de gemeente, de geestelijke tempel in onze wereld. Waar iedere christen een bouwsteen van vormt.

De tempeldienst van het nieuwe verbond is gericht op Jezus Christus. Onze tempel is overal. Jijzelf, maar vooral de gemeente van Jezus Christus. Laat mijn huis een huis van gebed zijn, zegt Jezus.

Een plaats waar God woont en mensen contact met hem hebben. Een plek waar mensen vergeving vragen en vergeving ontvangen. Een plek waar de grote daden van God worden verteld en verkondigd. Een plek waar mensen leren om offers van dankbaarheid te brengen. Een plek waar gewerkt wordt aan de heiligheid van hun leven.

Jezus sluit een tempel en opent een nieuwe tempel. Voor u en jou, voor mij en ons is het zaak dat deze tempel werkelijk een huis van gebed wordt. Jouw eigen leven en ons samenleven. Een plek waar de Heer woont en we het leven met Hem leren leven.

Ja dat vraagt om focus. Wie zoeken we hier? Dat vraagt om opruiming. Wat leidt mij af? Dat vraagt om rust. Om de aanbidding niet te verliezen. Dat vraagt om vertrouwen. Dat hier werkelijk het hart van je leven klopt. Dat het hier gaat om de ziel van je bestaan.

Amen